Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U102007

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-12-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дєдусь Валерія Іванівна
2. Valeriia I. Diedus

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 091

Назва наукової спеціальності: Біологія та біохімія

Галузь / галузі знань: біологія

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Біологія

Дата захисту: 14-02-2024

Спеціальність за освітою: біологія

Місце роботи здобувача: Державний природознавчий музей Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534452

Місцезнаходження: вул. Театральна, буд. 18, Львів, 79008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 61.051.106

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 34.33.19

Тема дисертації:

1. Угруповання сапроксилобіонтних твердокрилих (Insecta, Coleoptera) букових лісів південно-західного макросхилу Українських Карпат

2. Saproxylic Beetles' Communities (Insecta, Coleoptera) of Beech Forests of the South-Western Macroslope of the Ukrainian Carpathians

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена комплексному аналізу угруповань сапроксилобіонтних твердокрилих букових лісів південно-західного макросхилу Українських Карпат. Дослідження проводились на трьох дослідних ділянках буковий праліс – Угольсько-Широколужанський масив, Карпатський біосферний заповідник, старовіковий буковий ліс – Груниківське лісництво, ДП «Ліси України» («Брустурянське ЛМГ»), молодий буковий ліс – Кам'яницьке лісництво, ДП «Ліси України» («Ужгородське ЛГ»). Встановлено 455 видів сапроксилобіонтних твердокрилих, які належать до 58 родин. Зареєстровано вказівки про перші знахідки 10 видів твердокрилих для регіону дослідження. В роботі наведено біономічні характеристики видів на всіх стадіях розвитку, проаналізовано розподіл сапроксилобіонтних твердокрилих різновікових букових лісів за

екологічними характеристиками видів (екологічна валентність, біотопічні преференції, гігропреферендум). Встановлена трофічна структура сапроксилобіонтних твердокрилих букових лісів південно-західного макросхилу Українських Карпат, вона складається з 5 груп та 15 типів трофіки. За типами мікрооселищ сапроксилобіонтних твердокрилих розподілено на 15 категорій (8 для личинок і 15 для дорослих). Досліджено також взаємозв'язки між угрупованнями міцетофільних твердокрилих та ксилотрофними грибами. Вперше був проаналізований вплив різних факторів навколишнього середовища, таких як об'єм мертвої деревини, повнота деревостану, видове різноманіття дерев та кількість типів і форм деревних мікрооселищ, на видове різноманіття сапроксилобіонтних твердокрилих у даному регіоні. Підтверджено середні лінійні зв'язки між видовим багатством сапроксилобіонтних твердокрилих і об'ємом мертвої деревини (r = 0,61, p-value = 0,001) і кількістю видів дерев на пробній площі (r = 0,49, p-value = 0,001). Встановлено що такі фактори навколишнього середовища як повнота деревостану (r = 0,001, p-value = 0,99), кількість форм (r = 0,19, p-value = 0,35) або типи мікрооселищ (r = 0,29, p-value = 0,16) не мають значного впливу видове багатство та чисельність сапроксилобіонтних твердокрилих на досліджуваних територіях. Зареєстровано 16 видів сапроксилобіонтних твердокрилих, які входять до охоронних списків. З них 12 видів включені до категорій загрожуваних видів червоного списку МСОП, два види внесені до Бернської конвенції, два види – до ЧКУ і сім видів – до ЧКУК. Індикаторних пралісових видів зареєстровано 41 вид. На основі аналізу отриманих даних розроблено рекомендації для лісового господарства з метою відновлення та збереження видового різноманіття сапроксилобіонтних твердокрилих у різновікових букових лісах. Ця робота розширює наше розуміння біорізноманіття сапроксилобіонтних твердокрилих і може бути корисною для розробки стратегій збереження та управління лісовими екосистемами.

2. The study of the functioning of saproxylic beetles' communities of beech primeval forests shows the high level of biodiversity, which is associated with a variety of evolutionarily formed ecological niches in a stable primeval forest ecosystem. The research was conducted on the territory of three experimental sites: beech primeval forest - Uholsko-Shyrokoluzhanskyi massif, Carpathian biosphere reserve, old-growth beech forest - Hrunik Forestry, SE "Forests of Ukraine" ("Brusturianske FHM"), young beech forest - Kamianitske forestry, SE "Forests of Ukraine" ("Uzhhorodske FM"). As the outcome of the research, 455 species of saproxylic beetles belonging to 58 families have been identified. Indications of the first finds of 10 species of theropods for the study region have been registered. Bionomic characteristics of species at all stages of development are given in the work. The distribution of the saproxylic beetles' communities of beech forests was analyzed according to the ecological characteristics of the species (ecological valence, biotope preferences, hygropreference). The trophic structure of the saproxylic beetles' communities of beech forests of the South-Western macroslope of the Ukrainian Carpathians has been established, it consists of 5 groups and 15 trophic types. According to the types of microhabitats, saproxylic beetles are divided into 15 categories (8 for larvae and 15 for imago). The relationships between communities of mycetophilous beetles and saproxylic fungi were also investigated. For the first time, the influence of various environmental factors, such as the dead wood volume, the basal ares, the tree species diversity, and the number of types and forms of tree related microhabitats on the species diversity of saproxylic beetles in the region was analyzed. Average linear relationships between the species richness of saproxylic beetles and the dead wood volume (r = 0.61, p-value = 0.001), and the number of tree species in the plots (r = 0.49, p-value = 0.001) were confirmed. It was established that such environmental factors as the basal area (r = 0.001, p-value = 0.99), the number of forms (r = 0.19, p-value = 0.35) or types of tree related microhabitats (r = 0.29, p-value = 0.16) do not have a significant influence on the species richness, and abundance of saproxylic beetles in the studied sites. There are 16 species of saproxylic beetles that are included in the protected lists. Of these, 12 species are included in the categories of threatened species of the IUCN Red List, two species are included in the Bern Convention, three species are included in the Red Book of Ukraine, and seven species are included in the Red Book of the Ukrainian Carpathians. In addition, 41 species of indicator primeval forest species have been registered. Based on the analysis of the received data, recommendations for forestry were developed with the aim of restoring and preserving the species diversity of saproxylic beetles of different ages beech forests. This work advances our understanding of the biodiversity of saproxylic beetles and may be useful for the development of conservation and management

strategies for forest ecosystems.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0122U001439

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Дєдусь, В. І. (2020). Різноманіття трутовикових жуків (Coleoptera: Ciidae) пралісового та господарського букових лісів Карпатського біосферного заповідника. Наукові записки Державного природознавчого музею, 36, 159-170.
- 2. Варивода, М. В., Дєдусь, В. І., Чумак, М. В., Чумак, В. О., Штокало, С. С., Веремій, Т. Ю. (2021). Нові локалітети жука-самітника (Osmoderma barnabita Motschulsky, 1845) на заході України. Наукові записки Державного природознавчого музею, 37, 259-262.
- 3. Glotov, S., Hushtan, K., Hushtan, H., Koval, N., Diedus, V. (2022). The Genus Atheta (Coleoptera, Staphylinidae, Aleocharinae) in the Ukrainian Carpathians. Zoodiversity, 56(2), 91-111.
- 4. Коваль, Н. П., Дєдусь, В. І. (2022). Знахідки рідкісних видів Phloeostichus denticollis Redtenbacher, 1842 (Coleoptera, Phloeostichidae) та Derodontus macularis (Fuss, 1850) (Coleoptera, Derodontidae) в Українських Карпатах. Нотатки сучасної біології, 1(1), 42–50.
- 5. Glotov, S., Hushtan, K., Koval, N., Diedus, V., Chumak, M., Chumak, V. (2022). A review of species of the genus Mocyta (Coleoptera, Staphylinidae) in Ukraine. Biosystems Diversity, 30(3), 234-243.
- 6. Diedus, V., Chumak, V., Hleb, R., Glotov, S., Khrapov, D., Chumak, M., Motruk, Y. (2022). Beetle communities (Insecta: Coleoptera) of Beech Forests at the Foothills of theVolcanicCarpathians, Ukraine. Baltic J. Coleopterol., 22(2), 443–471.
- 7. Дєдусь, В. І., Чумак, М. В., Чумак, В. О., Варивода, М. В., Середюк, Г. В., Глеб, Р. Ю., Глотов, С. В. (2022). Міцетофільні твердокрилі (Insecta, Coleoptera) Угольського масиву букових пралісів Карпатського біосферного заповідника. Український ентомологічний журнал, 20, 113-131.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U001439

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чумак Максим Васильович

2. Maksym V. Chumak

Кваліфікація: к.б.н., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шпарик Віктор Юрійович
2. Viktor Y. Shparyk

Кваліфікація: к. б. н., доц., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сухомлін Катерина Борисівна
2. Kateryna B. Sukhomlin

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.24

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Капрусь Ігор Ярославович
2. Ihor Y. Kaprus

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3163-4482

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 55972164800; https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=im5M_KoAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рошко Володимир Гаврилович
2. Volodymyr G. Roshko

Кваліфікація: к.б.н., доц., 03.00.24

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Фельбаба-Клушина Любов Михайлівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Фельбаба-Клушина Любов Михайлівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Сабов Вікторія Іванівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна